

ne povečuje ti prestižnega videza, popularnosti itd.

Da ne bo nesporazuma: nisem proti ekonomski propagandi, najbrž je potrebna, predvsem pa neizbežna, vendar bi bilo tudi pri njej treba najti kaj več inventivnosti, jo približati vsem, ne pa samo nečimernim, petičnim, snobovskim, sebičnim državljanom. Ne brez kanca hudobije: kako se mora počutiti skromen delovni človek z omejenimi ekonomskimi možnostmi, ko se mu — implicite — ves dan sugerira, da je pravzaprav reva, saj ne jé in ne pije in se ne oblači in ne zabava in ne potuje, kot je treba, kot se spodobi uspešnemu človeku našega časa.

Če pa je prav taka propaganda nujna in edino mogoča, potem se je seveda treba zavedati, da je kulturi težko opravljati funkcijo — eno izmed mnogih, ki jo pred njo postavljamo — moralno-etičnega korektorja v življenju posameznika in družbe.

Naj strnem: kultura sama zase je nesmisel in ko se znajde v takšnem položaju, je povsem nemočna, da bi opravljala to, kar od nje pričakujemo. Začeti je najbrž treba že pri otroku in mu, banalno rečeno, kupiti raje dobro slikanico kot pištolo; nadaljevati pri šolarju, ki mu je treba odpreti vrata v letopo in smisel umetnosti — tudi kot človeka osvobajajočima elementoma — ne pa jo zožiti na osovraženost šolskega predmeta; ne zamuditi priložnosti pri odraščajoči mladini, ki se utegne navsezadnje tudi zabavati še ob čem drugem in ne le ob programirani zabavi za vsako ceno; ustvariti pri odraslem človeku takšne pogoje dela, ki ga ne degradirajo na droben delček v brezdušnem mehanizmu, ko postane kultura v soočenju z njim klavarno slepilo življenja.

Bil sem in ostajam zagovornik odprtosti kulture, nikoli pa ne za ločeno obravnavanje kulture v družbi, kajti če interes zanjo ne bo dovolj širok, splošen, bodo tudi potrebe neznatne, nji-

hovo zadovoljevanje družbeno neučinkovito, le bolj ali manj zanimiv hobby ustvarjalcev in — ob njihovih izrazi-tejših uspehih — reprezentančna fasada družbe.

Tudi radio in televizija, pa čeprav množična medija, ne moreta sama zase in glede na svoje heterogeno poslanstvo kaj bistveno spremeniti tega stanja.

Samo še to: to razmišljanje noče biti kategorična ocena, pač pa spodbuda — če je na kaj takega mogoče upati — nadaljnega, tudi drugačnega razmišljanja, vendar z istim ciljem — kako okrepiti navzočnost kulture v družbi. Šele od tu dalje je najbrž mogoče s pridom govoriti o kompleksnem problemu: delavski razred in kultura.

Ciril Zlobec

PRIZNANJE (post festum)

Ena izmed posebnosti diplomatske zgodovine je tudi v tem, da so zanjo še zlasti pomembna pričevanja neposrednih protagonistov, med katerimi pa so spet najbolj dragocena tista, ki razkrivajo celostnejše pobude, miselnost, skratka »vsebinsko ozadje«, iz katerega so izviral posamezni ukrepi in ravnanje. Med slednje gotovo sodijo tudi pojasnila enega izmed najuglednejših voditeljev Italijanske socialistične stranke, dosmrtnega senatorja italijanske republike Pietra Nennija v pogovoru z Giovannijem Spadolinijem. Naj takoj dodam, da gre za kvalificiranega sobesednika, saj je Spadolini ordinarij za moderno zgodovino, bivši direktor izredno uglednega milanskega dnevnika »Corriere della Sera« in zdaj senator (izvoljen kot »neodvisen« na listi italijanske republikanske stranke).

Ko sta se namreč pomenkovala v vlaku (Spadolini je potoval v Rim na televizijsko debato ob petindvajseti obletnici kominformovskega izobčenja Jugoslavije), je Nenni med obujanjem spominov na ta čas naravnost priznal,

da je takrat ukrepala italijanska socialistična stranka nekritično. Toda za to je, je dodal Nenni, opravičilo ali vsaj obrazložitev. »V meni je tlela nacionalistična komponenta, iskreno in globoko nasprotovanje Titovim ekspanzionističnim nameram glede Trsta. Njegova izključitev iz Kominforma je namreč pomenila, da Sovjetska zveza ni več vezana podpirati jugoslovanskih zahtev do Julijske krajine: za nas, socialiste, toda patriote, je bilo to kot odrešitev« (povzeto po »Epoca«, št. 1188, 1973).

Tako je povzel Nennijeve izjave Spadolini. Če bi zdaj v tem pripisku skušal potegniti »zgodovinsko« črto pod prej omenjenim priznanjem, so za nas zanimiva ta razkritja tudi iz naslednjih dveh vidikov: prvič, zakaj med drugim niso uspeli jugoslovansko-italijanski pogovori konec leta 1946 (Nenni je bil takrat zunanji minister), da bi obe državi v neposrednih stikih našli rešitev za sporno vprašanje razmejitve, in drugič, potrjuje v marsičem že zapisano sodbo v naši diplomatski historiografiji, da to takrat ni bilo mogoče zavoljo nacionalistično prežetih, če to tako splošno označim, stališč tedanje italijanske diplomacije in uradne politike oziroma zaradi prevlade nazorov, kakršni so bili med drugim značilni tudi za tako imenovane »zmernejše« italijanske meščanske državnike (rapalsko obdobje) izza prve svetovne vojne.

William Hazlitt se je pač v svojih esejih že pred poldrugim stoletjem upravičeno vobče obregnil: »Vsi smo, bolj ali manj, sužnji prepričanja, če obnovim to misel angleškega esejista namesto sklepnega komentarja.

Janko Jeri

PRED OBLETNICO SREČKA KOSOVELA

Pred bližajočim se letom 1974, ko bo minilo sedemdeset let od Kosovelovega rojstva, sledimo z zanimanjem

knjižnim izdajam in znanstvenim delom, ki nas pripravljajo na ta pomembni dogodek.

Tu mislimo predvsem na izdajo Kosovelovega zbranega dela, ki bo ravno v jubilejnem letu dokončno dopolnjena in zaključena. Urednik zbranega dela, Anton Ocvirk, je po večletnih prizadevanjih, ki so terjala ne le zbiranje in obdelavo rokopisnega in natisnjene gradiva, ampak tudi njegovo podrobno razlago in komentiranje, to delo zaključil, tako da bosta po prvi knjigi Kosovelovega zbranega dela, ki je izšla pred leti in v tem času doživela že drugo izdajo, izšli še druga in tretja knjiga, s čimer bo Kosovelovo delo v celoti pred nami. V drugi knjigi bodo objavljeni Kosovelovi pesniški in prozni teksti, razvrščeni v skupine Integrali, Pesmi v prozi, Črtice. Sledil jim bo dodatek s teksti, ki dopolnjujejo te skupine, nato pa obsežne opombe na okoli dvesto straneh, v katere je urednik zbral historiat, ki osvetljuje nastanek Integralov, in ga dopolnil s podrobno razlago zbirke. Tretja knjiga prinaša najprej Članke, med katere so uvrščeni Kosovelovi zapisi o kulturi in literaturi, pa tudi politiki, nato pa Pisma, ki štejejo okoli dvesto petdeset enot, Kronika in dnevniki. Tudi tem besedilom bo sledil dodatek s preostali teksti in obsežne opombe.

Hkrati z izdajo druge in tretje knjige Kosovelovega zbranega dela, ki sta pred natisom, bo Sodobnost v eni prihodnjih števil objavila Ocvirkovo razpravo o nastanku Integralov in njihovih motivnih značilnostih. S tem se bo revija vključila v dejavnost, ki bo v letu 1974 ne samo pietetna oddolžitev osrednji pesniški osebnosti dvajsetih let in enemu najzanimivejših slovenskih pesnikov na križišču modernih smeri, ampak hkrati izraz naporov slovenske literarne vede, da bi se mu približala s sodobno znanstveno mislijo.

m. m.